

UNITAT 3

FORCES I LLEIS DE NEWTON

FÍSICA 1 BATXILLERAT

La dinàmica. Primera llei de Newton

La **dinàmica** és la part de la física que estudia les causes que originen els canvis en el moviment dels objectes de l'univers.

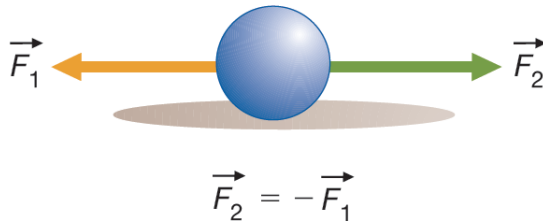
La **força** és tota causa capaç d'alterar l'estat de moviment d'un cos o de provocar-ne una deformació.

Primera llei de Newton o principi d'inèrcia

Principi d'inèrcia: quan la resultant de les forces que actuen sobre un cos és nul·la, la seva velocitat es manté constant de manera que el cos descriu un MRU:

$$\sum_i \vec{F}_i = 0 \leftrightarrow v = \text{constant (MRU)}$$

- Si dues forces oposades actuen sobre un mateix cos:

$$\sum_i \vec{F}_i = \vec{F}_1 + \vec{F}_2 = \vec{F}_1 - \vec{F}_1 = 0 \leftrightarrow \vec{v} = ct \text{ (MRU)}$$

Segona llei de Newton

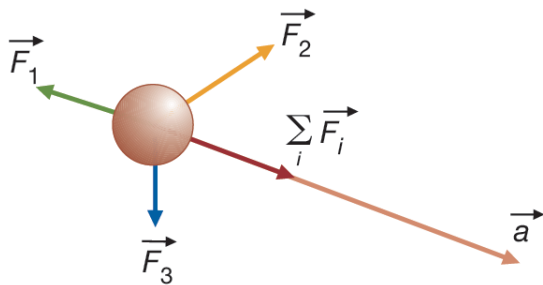
Segona llei de Newton o principi fonamental de la dinàmica

Segons el principi fonamental de la dinàmica, la variació de l'estat de moviment que experimenta un cos, o acceleració, és proporcional a la força neta que actua sobre aquest cos, i es realitza en la direcció en què actua la força.

La constant de proporcionalitat entre la força i l'acceleració és la massa del cos:

$$\sum_i \vec{F}_i = F_1 + F_2 + \dots + F_n = m \vec{a}$$

- Si tres forces oposades actuen sobre un mateix cos:

$$\sum_i \vec{F}_i = m \vec{a}$$

La unitat de força és el **newton (N)**.

Un **newton** és la força que cal fer sobre un cos d'1 kg de massa per tal que adquireixi una acceleració d'1 m/s².

Tercera llei de Newton

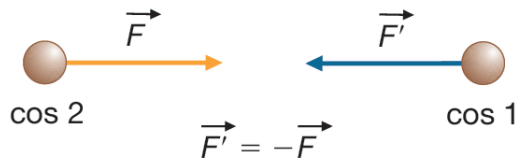
Tercera llei de Newton o principi d'acció-reacció

El principi d'acció-reacció estableix que quan un cos exerceix una força F sobre un segon cos, el segon cos efectua sobre el primer una altra força F' que té el mateix mòdul i la mateixa direcció que F , però en sentit contrari.

Considerarem que una de les forces és l'acció, mentre que l'altra és la reacció:

$$F' = -F$$

- Interacció entre dos cossos:

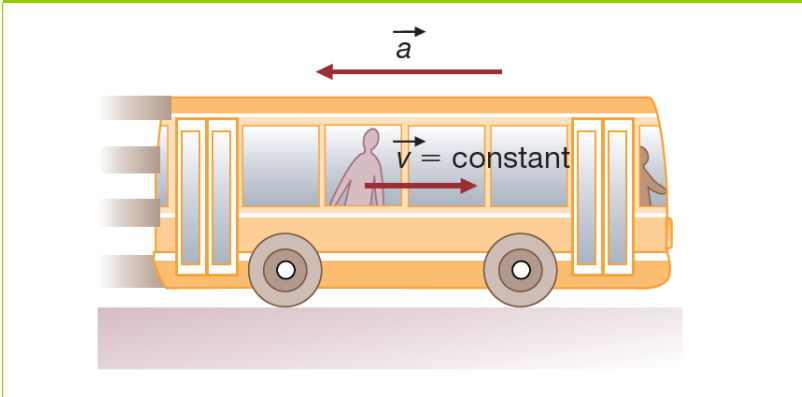

Recorda

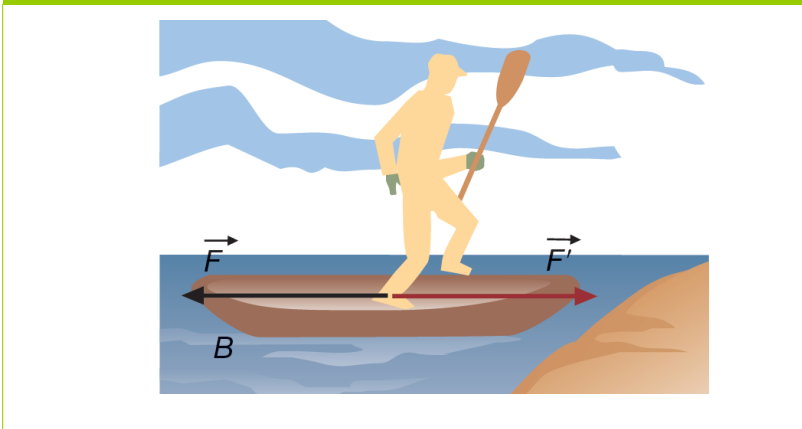
Les forces d'acció-reacció mai no s'anul·len entre si perquè sempre actuen sobre cossos diferents.

Exemples de les lleis de Newton

Primera llei de Newton

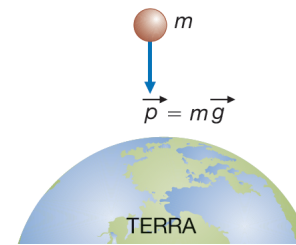
Tercera llei de Newton

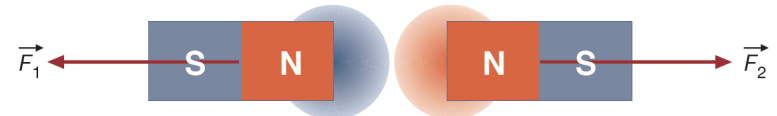
Segona llei de Newton

Força a distància

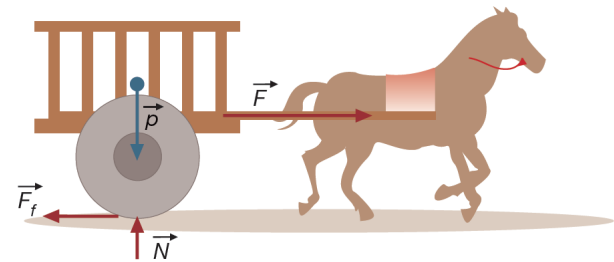
- Força de la gravetat:

- Força magnètica:

Força per contacte

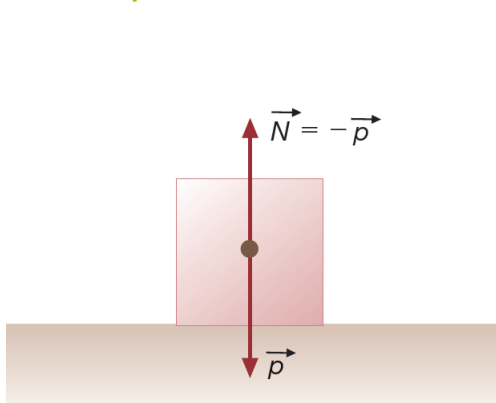

Força normal

La força de reacció N efectuada per la superfície sobre el cos s'anomena **força normal**.

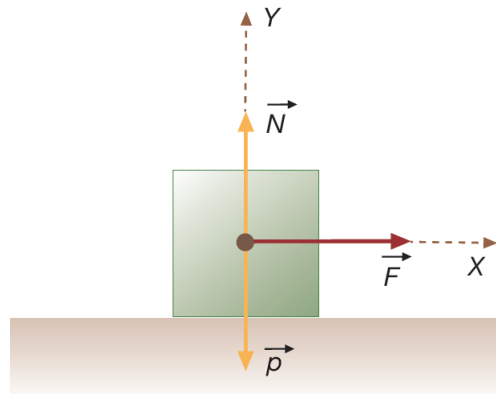
La força normal apareix com una força de reacció quan dos objectes rígids estan en contacte i un efectua una força sobre l'altre. La força normal és perpendicular a la superfície sobre la qual actua.

Exemples:

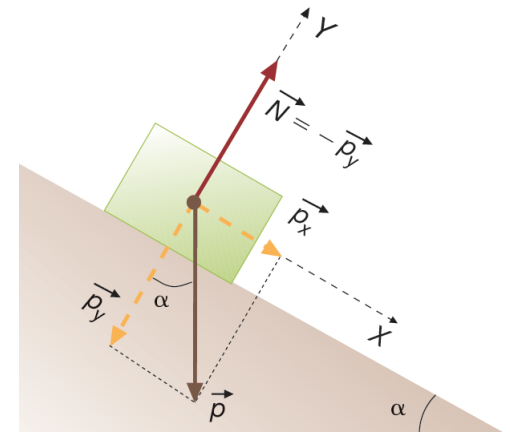
$$\sum_i \vec{F}_i = 0 \rightarrow \vec{N} + \vec{p} = 0$$

$$\vec{N} = -\vec{p}$$

$$\sum \vec{F}_i = m \vec{a} \rightarrow \vec{F} + \vec{N} + \vec{p} = m \vec{a}$$

$$\vec{N} = -\vec{p}$$

$$\begin{aligned} \sum \vec{F}_i &= m \vec{a} \rightarrow \vec{N} + \vec{p} = m \vec{a} \rightarrow \\ &\rightarrow \vec{N} + \vec{p}_x + \vec{p}_y = m \vec{a} \end{aligned}$$

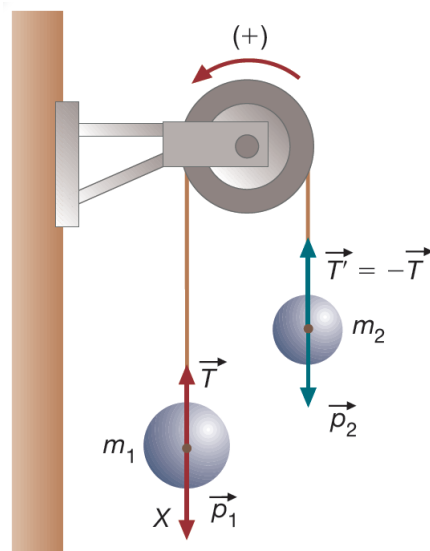
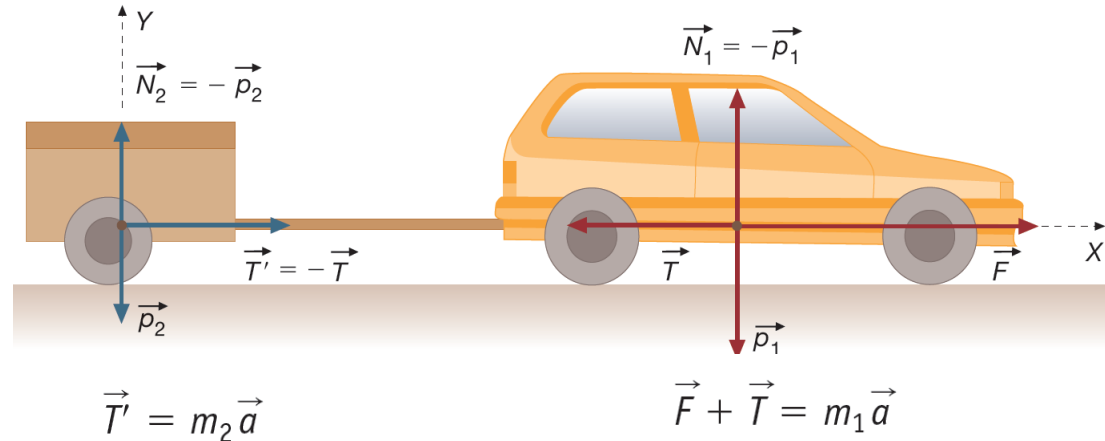
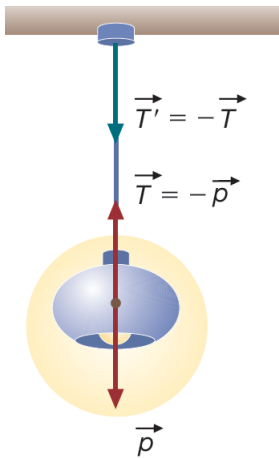
$$\vec{N} = -\vec{p}_y$$

$$a = g \sin \alpha$$

Força de tensió

La força T s'anomena **força de tensió** o, simplement, **tensió**, i es pot definir com la força de reacció que apareix quan un cos efectua una força sobre un altre a través d'un lligam.

Exemples:

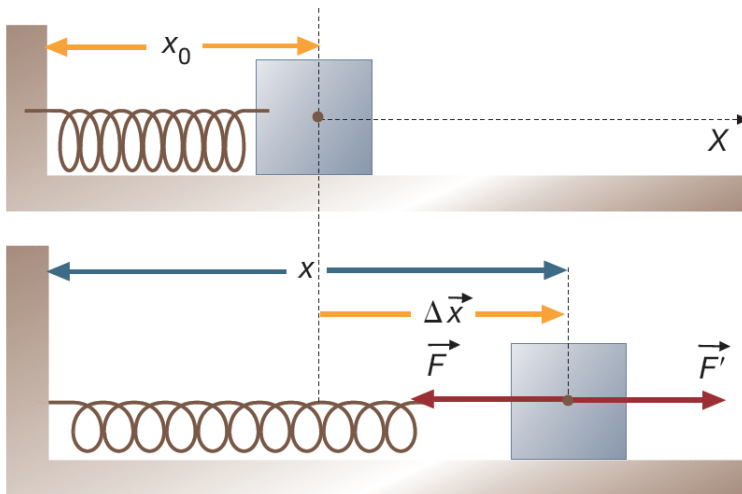

Força elàstica

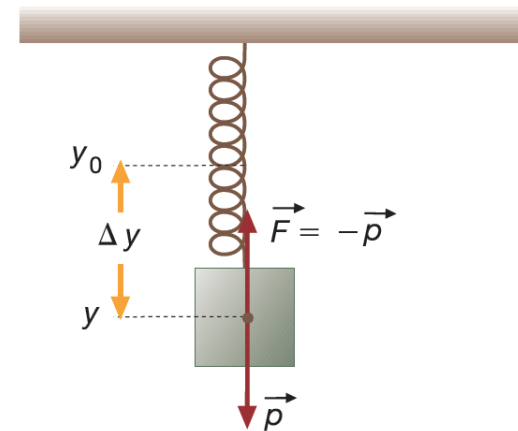
Segons estableix la **Llei de Hooke**, l'allargament $\Delta x = x - x_0$ que experimenta la molla és directament proporcional a la força F' externa aplicada.

$$F' = k \Delta x$$

Exemples:

$$\vec{F} = -\vec{F}'$$
$$\vec{F}' = k \Delta \vec{x}$$

Força de fregament

S'anomena **força de fregament** el component de la força de contacte entre dos cossos que té la direcció paral·lela a la superfície de contacte. És causada pel fet que la superfície de qualsevol cos no és perfectament llisa.

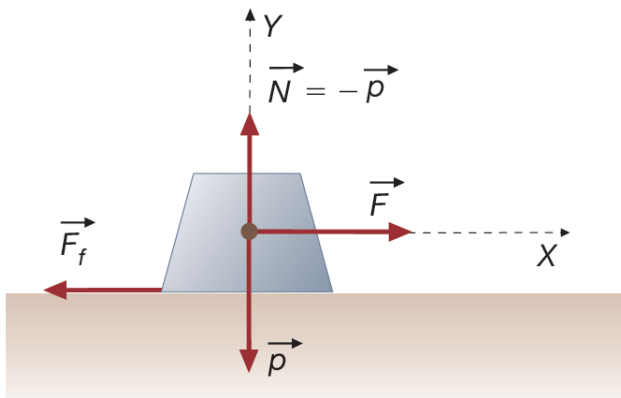
- Força de **fregament estàtic**:

$$F_{fe} \leq \mu_e N$$

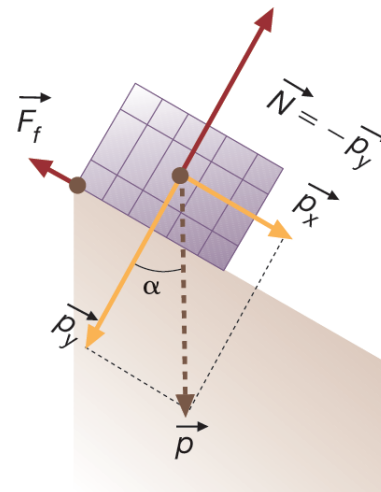
- Força de **fregament dinàmic o cinètic**:

$$F_{fd} = \mu_d N$$

Exemples:

$$\vec{F} + \vec{F}_{fe} + \vec{N} + \vec{p} = 0$$

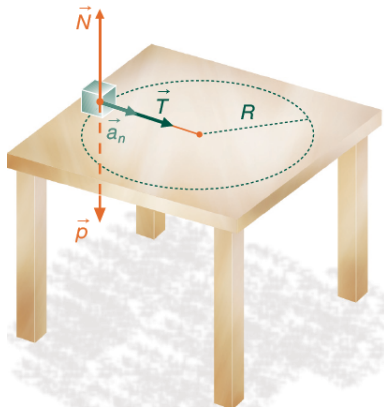
$$Y: \vec{N} + \vec{p}_y = 0$$

$$X: \vec{p}_x + \vec{F}_{fe} = 0$$

Dinàmica del moviment circular uniforme (I)

Cos que gira lligat d'una corda que no presenta fregament

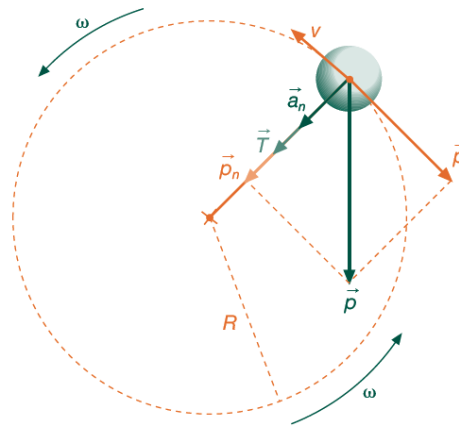
Sobre una superfície horitzontal:

$$X: T = m a_n$$

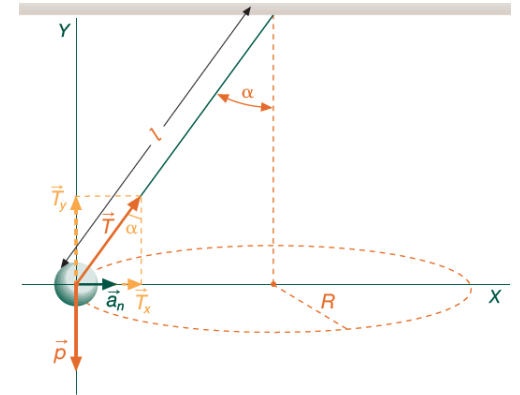
$$Y: N - p = 0$$

En un pla vertical:

$$\vec{T} + \vec{p}_n = m \vec{a}_n$$

En un pla horitzontal:

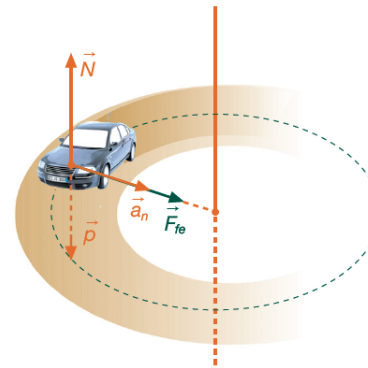

$$X: T_x = m a_n$$

$$Y: T_y - p = 0$$

Cos que gira quan actua el fregament

Cos que gira sobre una superfície horitzontal:

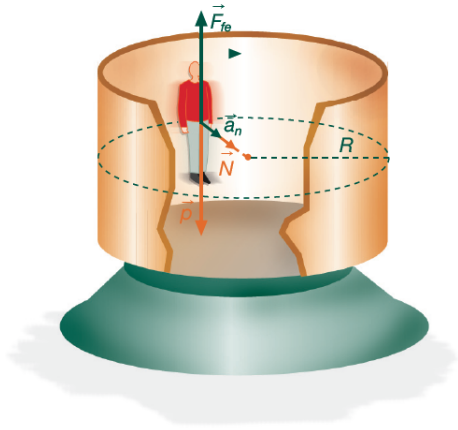

$$X: F_{fe} = m a_n$$

$$Y: N - p = 0$$

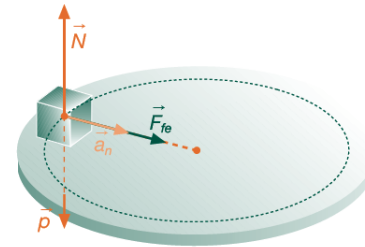
Dinàmica del moviment circular uniforme (II)

El rotor

$$X: N = m a_n = m \frac{v^2}{R}$$

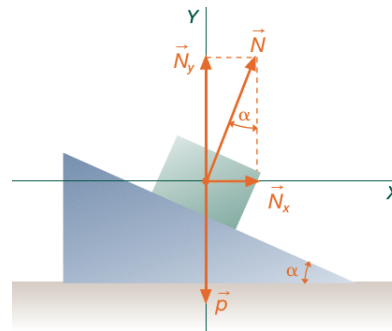
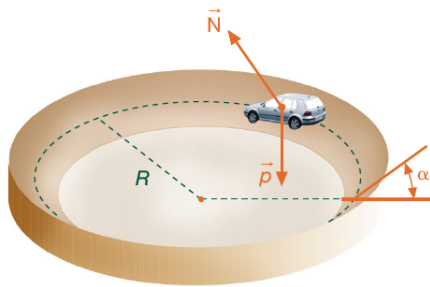
$$Y: p - F_{fe} = 0$$

$$X: F_{fe} = m a_n$$

$$Y: N - p = 0$$

Peralt d'una corba

$$X: N_x = m a_n \rightarrow N \sin \alpha = m \frac{v^2}{R}$$

$$Y: N_y - p = 0 \rightarrow N \cos \alpha = m g$$